Съфинансирано от Европейския съюз

Резюме от проведена информационна кампания за възможностите за подкрепа по Програма „Развитие на регионите“ 2021 – 2027 г. и Фонда за справедлив преход

Място и период на провеждане:	гр. Перник, зала „Минна дирекция“; хибридно събитие; 20.04.2023 г., от 9:00
Присъстващи на събитието:	г-жа Ангелина Бонева, заместник-министър на регионалното развитие и благоустройството и Ръководител на Управляващия орган на Програма „Развитие на регионите“ 2021-2027; г-н Ивайло Стоянов, началник на отдел „Стратегическо планиране и програмиране“, МРРБ; експерти от УО на ПРР; г-н Станислав Владимиров, кмет на община Перник; г-н Стефан Кръстев, заместник-кмет на община Перник; представители на Европейската комисия (ЕК), НПО-организации, синдикати, екологични и бизнес организации и представители на общинската и областната администрация.

Информационната кампания беше открита от кмета на община Перник. Г-н Владимиров представи пред участниците основните цели и задачи, зададени в управленската програма на местната власт. Кметът на общината заяви, че основно предизвикателство и цел пред местната администрация е създаването на икономически зони с потенциал да привлекат инвеститори в различни сектори на икономиката, които да произвеждат продукти с висока добавена стойност. За целта общината е определила територии, на които има възможност да бъдат изградени такива зони. Близостта на града до столицата също е от ключово значение за развитие на икономическия потенциал и в тази връзка е необходимо също така да бъде инвестирано и в подобряването на транспортните връзки. Г-н Владимиров заяви, че средствата по Фонда за справедлив преход (ФСП/JTF) трябва да бъдат насочени за изграждане на добра инфраструктура и за преквалификация на част от работещите във въглищната индустрия. В този контекст той отбеляза, че пред гр. Перник се открива огромна възможност за развитие.

Г-жа Бонева отправи благодарности към община Перник и областната администрация, че са домакини на срещата. Заместник-министърът приветства участниците в събитието и даде думата на представителите на ЕК.

Г-жа Анес Монфре приветства участниците в събитието и призна, че преходът е предизвикателство, което ще има значителни социално-икономически последствия за регионите, защото те трябва да се отдалечат от използването на въглища като източник на енергия.

Тя отбеляза, че по линия на Фонда за справедлив преход за България е определена значителна финансова подкрепа, чрез която да бъдат подкрепени инвестиции в трите най-засегнати региона за преодоляване на социално-икономическите последствия от прехода към климатична неутралност. Тя апелира да не се изчаква финализирането и одобрението на териториалните планове, а паралелно с това да се подготвят проекти и инвестиции с цел навременното им стартиране и реализация. В заключение беше акцентирано и върху

възможността за получаване на техническа помощ за подготовка на зрели проекти, които да бъдат финансирани на следващ етап.

В продължение на срещата беше изнесена презентация от Сандер Хапартс, ГД „Регионална и селищна политика. Той представи трите стълба на механизма за справедлив преход (МСП), който подкрепя най-засегнатите региони от климатичния преход, включително бюджет и основните цели. Обясни, че териториалните планове за справедлив преход отключват достъп до финансиране и по трите стълба на механизма.

Внимание беше обърнато и на платформата за справедлив преход (Just Transition Platform - JTP), която е основният инструмент за подпомагане на всички заинтересовани страни, всички партньори в достъпа до подкрепата, която е налична по МСП, както и на новосъздадения инструмент JTP Groundwork.

След презентацията въпроси отправиха:

Г-н Георги Стефанов (Център за изследване на демокрацията) помоли да бъде дадена допълнителна информация за инициативата JTP Groundwork.

Г-н Огнян Атанасов (КНСБ) поиска представителите на ЕК да обяснят какво ще е разпределението средствата по ФСП в различните въглищни региони в България.

Г-н Илко Йорданов (Институт Отворено общество) попита представителите на ЕК какви са най-големите рискове за България в процеса на подготовка на териториалните планове за справедлив преход (ТПСП).

Г-н Хапартс обясни, че ФСП е инструмент на политиката за сближаване за 2021-2027, който помага на регионите да реализират ТПСП и препоръча на участниците да следят сайта на JTP, където може да бъде намерена повече информация за JTF. Инициативата JTP Groundwork е механизъм за съвместна техническа помощ за изграждане на капацитет и консултантска подкрепа в помощ за прилагането на вече одобрените териториални планове. На база конкретните нужди на съответен регион на място ще бъдат изпращани екипи от експерти, които да подпомагат при идентифициране и разработване на проекти, изграждане на капацитет за регионалните и местните администрации и други ключови заинтересовани страни. По инициативата вече има одобрени 6 страни-членки за 9 териториални плана.

По отношение на основните предизвикателства и съответно рисковете при разработването на ТПСП, страните членки трябва да обърнат внимание на реалистичността на планираните мерки и инвестиции, като препоръката е да не бъдат включвани дълги списъци с дейности, защото невинаги идентифицираните възможности за подкрепа отговарят на допустимите за финансиране по ФСП. Освен това планирането следва да бъде съобразено и с оглед постигането на крайните резултати. Друго важно предизвикателство е свързано с необходимостта от създаване на партньорства и участието на всички заинтересовани страни в разработването на плановете и най-вече фокусът да бъде поставен върху подхода „отдолу-нагоре“, т.е. местните и регионалните заинтересовани страни да определят нуждите и възможностите за развитие на база познаването на конкретните специфики и нужди на съответната територия.

Г-н Александър Загоров (КТ Подкрепа) изказа мнение, че синдикатите не трябва да бъдат целева група, а партньори, които да участват в процеса на разработване на ТПСП.

Г-жа Монфре потвърди, че синдикатите в България не са целева група, а са партньори на всички участващи в процеса на преход. Тя подчерта, че от посещението си в трите засегнати региона – Стара Загора, Перник и Кюстендил – е видяла, че в тези региони има много високо квалифицирани работници, като потенциалът и уменията на работниците ще могат да се използват в други сектори при диверсификация на икономиката. Г-н Георги Стефанов отправи коментар към ЕК, че трябва да се разшири кръгът от заинтересовани страни, които да бъдат въвлечени в процеса на справедливия преход (природозащитни организации, местни власти, малък и среден бизнес и т.н.).

Заместник-министърът благодари за отправените коментари и представи пример от Гърция по JTF.

Презентация представи и г-н Шаруна Брузге, представител на Европейската инвестиционна банка (ЕИБ) и един от координаторите на техническата помощ на Jaspers, посветена на справедливия преход. Той подчерта, че помощта е безплатна и се предоставя не от консултанти, а от ЕИБ - вътрешна експертиза. Основно подкрепата е посветена на управлението, разработването и приоритизирането или ранното идентифициране на проектите по ФСП. Той отбеляза, че всяко задание с който и да е регион или държава членка е индивидуално, за конкретните нужди и се разработва заедно с бенефициентите. Г-н Брузге насърчи участниците да се обърнат към Jaspers за подкрепа на регионално ниво.

Следващата презентация беше на г-н Ивайло Стоянов, началник на отдел „Стратегическо планиране и програмиране“ в ГД СППРР, която включваше акценти от работата до момента по програмирането на фонда за справедлив преход и подготовката на териториалните планове. Предизвикателствата и нуждите за развитие, които са откроени специално за област Перник, са групирани най общо в 3 стълба - икономически предизвикателства, социални предизвикателства и екологични предизвикателства. По същата логика, на базата на тези 3 стълба, е структуриран и приоритетът на ПРР 2021-2027 с работно заглавие Приоритет за справедлив преход. Г-н Стоянов откроi целевите групи и потенциалните бенефициенти.

Г-жа Бонева обобщи, че икономическият, социалният и климатичният преход заедно могат да дадат справедливия преход и даде думата за коментар на г-н Стефан Кръстев - заместник-кмет на община Перник.

Г-н Кръстев подчерта, че събитието дава възможността за изясняване на дебата за МСП и каза, че преходът, който предстои да се случи, е изключителна възможност за развитието на регионите. Зам.-кметът заяви, че е време да се обърне внимание на новите и по-модерните технологии, чрез които регионите да станат центрове на икономически просперитет и социално благоденствие.

Г-н Георги Стефанов обърна внимание на важността и значението на хоризонталния приоритет за техническа помощ по плановете, чрез който ще се даде възможност за изграждане и повишаване на капацитета на заинтересованите страни на местно и областно ниво, както и ще се гарантира успешното изпълнение на инвестициите.

Г-жа Мофре уточни, че ЕК работи на техническо ниво с отговорните национални институции като се обсъжда конкретни детайли по съответните планове и приоритети на ПРР 2021-2027 г.

Г-жа Бонева допълни, че през 2022 г. са били публикувани версии на териториалните планове и на проекта на изменение на ПРР. Тя подчерта, че всички документите в проектна фаза са били публични и след неформални преговори с ЕК, те са били подобрени и отново публикувани за обществено обсъждане. Заместник-министърът подчерта, че е била стартирана процедура за екологична оценка и са спазени всички стъпки, които са предвидени по закон, включително обществено обсъждане и разглеждане от експертен съвет в МОСВ.

Г-жа Десислава Микова (Грийнпийс България) помоли за повече детайли за проектите по 3 стълба. Тя поиска да се представи повече информация за принципите на рекултивация, планирани ли са вече конкретни територии, които да бъдат рекултивирани и дали се предвиждат икономически дейности върху тях. Г-жа Микова представи пример от Румъния, където в териториалните планове на въглищните региони е залегнала мярка за хората, които ще бъдат най-силно засегнати от прехода и ще загубят работните си места, чрез предоставяне на подкрепа за изграждане на ВЕИ на домовете им. Това е дейност, която ще допринесе за намаляване на енергийната бедност, по-чист въздух, както и ще даде възможност на повече хора да бъдат включени в мерките, финансирани от ФСП. Създаването и подкрепата на енергийни общности и насърчаване на произвеждащите потребители (т.нар. prosumers) също трябва да бъде заложено като дейности в плановете.

В отговор г-жа Бонева каза, че подкрепата за енергийните общности и произвеждащите потребители (prosumers) е мярка, която трябва да се адресира и съответно предложение, което може да бъде включено в подготвяните към момента документи.

Г-н Ивайло Стоянов взе отношение по темата за рекултивацията, като каза, че в момента в териториалния план за област Перник и в новия приоритет на Програмата няма конкретни площадки, които да са определени за рекултивация.

Г-жа Венцислава Кожухарова (Екологично сдружение „За Земята“) благодари за представената информация и срокове за изпълнението на ТПСП. Г-жа Кожухарова попита дали има последващи чернови на ТПСП, които са налични в публичното пространство. Тя отправи въпрос за възможността подаването за одобрение към ЕК на териториалните планове да бъде разделено, предвид различния етап и напредък в подготовката им – т.е. Перник и Кюстендил да бъдат подадени, а за Стара Загора, където има забавяне в процеса, на следващ етап.

Заместник-министърът отговори, че не е невъзможно териториалните планове по региони да вървят с различна скорост. Тя подчерта, че трябва да има визия по отношение и на 3 региона, за да получим алокацията, която е предвидена за Програма „Развитие на регионите“. Заместник-министър Бонева призна, че има доста неизвестни по отношение на плановете, но двете стъпки, които могат да се предприемат от наша страна, са организирането на диалози със заинтересованите страни и подготовката на конкретни идеи, така че ако утре средствата са налични, всички заинтересовани лица да са готови да се възползват от тях. Г-н Георги Стефанов сподели повече информация за анкетното проучване и анализите от Перник, които показват какви мерки попълнилите анкетата искат да видят.

Г-жа Бонева увери, че готовите анализи и резултати ще бъдат взети под внимание от УО.

Г-жа Монфре отговори, че принципно има възможност за представяне на териториалните планове по различно време, но обърна внимание, че ако документите не са подготвени в

необходимата степен на зрялост и не съдържат цялата задължителна информация, финализирането и одобрението им от ЕК ще отнеме време. Затова препоръча плановете да бъдат подаде тогава, когато са напълно подготвени.

Друг коментар от г-н Илко Йорданов постави акцент върху най-уязвимите групи и как коректната информация да стигне до тях. Във връзка с овластяването г-н Йорданов сподели, че е много важно през конкретните мерки и идеи, които ще бъдат разписани в доработените версии на плановете, да се постави акцент върху начините, по които тези групи могат да бъдат овластени. Ключово е да се обърне внимание и на обучителните модели, които се предвиждат в социалния стълб. Беше обърнато внимание на необходимостта от осигуряване на психологическа и социална подкрепа за най-уязвимите.

Г-жа Бонева благодари за изразените предложения за допълване на втория стълб с фокус върху уязвимите групи и енергийната бедност. Тя посочи, че е възможно да се помисли за хоризонтална мярка, така че трите стълба да могат да бъдат подкрепени чрез специални хоризонтални мерки (по отношение овластяване на местните общности и комуникация и информация) в рамките на бюджета, който е за техническа помощ.

Отношение взе и г-н Страхил Христов, DG EMPL, който сподели, че създаването на специализирани центрове за професионално образование и обучение би могло да има потенциал да осигури целенасочена и по-бърза подкрепа в точно съответствие с бъдещите нужди на местния пазар за труда. Предвиденото картографиране също е от ключово значение за нуждите на различните сили на работната ръка.

Г-н Георги Стефанов призова всички да прочетат публикуваната Екологична оценка, която съдържа отговорите и показва как типовете уязвими групи ще бъдат подпомогнати.

Г-жа Анес Монфре благодари на партньорите за активността по време на срещата и повтори необходимостта от ускоряване на процеса.

Последната презентация за Инструмента за техническа подкрепа представи г-н Маркос Софронио от DG REFORM. Той сподели, че работата на новата дирекция в ЕК се състои в предоставяне на подкрепа на държавите членки, националните власти, регионалните власти и местните власти при проектирането и прилагането на структурни реформи, а основният инструмент, с който разполагат, е инструментът за техническа подкрепа. Относно подкрепата за прилагането на МСП се работи много върху изграждането на капацитет и програмите за обучение. В някои случаи се подпомага подготовката на покани за проекти или изграждане на портфолио от проекти, като специално се избягва припокриване.

Г-н Стоянов потвърди, че представеният инструмент е доста успешен и благодари още веднъж на всички присъстващи за активното участие и дискусия.

В заключителните си думи г-жа Монфре акцентира върху значението на скоростта, за да не се загуби ценната финансова подкрепа, която се предлага.